

SUNUŞ

I- İKİ YASAMA SEÇİMİ: SİYASET BİLİMİ VE ANAYASA HUKUKU

1- 1 Haziran 2015 yasama seçimleri

1 Haziran 2015'te yapılan 25. Dönem Yasama Seçimleri, 2 Kasım 2002'de yapılan 22. Dönem Yasama seçimlerinden bu yana ilk kez tek partinin çoğunluk sağlayamadığı bir seçim oldu: AKP %40,66 (258 mv); CHP %25, 13 (132 mv.); MHP %16, 45 (80 mv.); HDP %12,96 (80 mv.).

Bu sonuçlar, bir koalisyon hükümetini gerekli kılıyordu. Başka bir deyişle, seçim sonrası Türkiye, "koalisyon sınavı" ile karşı karşıya geldi.

1982 Anayasası'nın, 45 günde Hükümet kurulamaması durumunda seçimlerin yenilenebileceğini öngören hükmü, siyasal istikrarı sağlama amacına yönelik:

"Yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlık Divanı seçiminden sonra yine kırkbeş gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması hallerinde de Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir." (Md.116/2).

Bu anayasal düzenleme ile yeniden seçim olasılığı karşısında, TBMM'de temsil edilen partileri, Hükümeti kurmaya zorlamak suretiyle "yönetebilir demokrasi" hedefi arasında doğrudan bağlantı var.

63. hükümeti kurmakla 9 Temmuzda görevlendirilen AK Parti Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu ve tarafınca oluşturulan heyet, CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu ve tarafınca oluşturulan heyetle uzun görüşmeler yaptı. Bir ayı aşkın zaman dilimine yayılan ve toplam süresi 40 saati aşan görüşmelerin istikşafi (danışma niteliğinde) anlamda yapıldığı, AK Parti heyeti tarafından açıklandı. CHP de, muhatabının kendisine bir koalisyon Hükümeti kurma teklifi yapmadığını beyan ederek, görüşmelerin iki partinin birbirini tanıması amacı ile sınırlı kalmış olduğunu teyit etti.

Sayın Davutoğlu, 18 Ağustos günü, Hükümeti kurma görevini Cumhurbaşkanı'na iade etti. Cumhurbaşkanı ise, Hükümeti kurma görevini CHP Genel Başkanı'na vermeyeceğini beyan ederek 24 Ağustos günü Anayasa madde 116'ya göre seçimlerin yenilenmesine karar verdi. Yüksek Seçim Kurulu (YSK), yeni seçim tarihi olarak 1 Kasım 2015'i belirledi.

Anayasa madde 114'e göre, Geçici Bakanlar Kurulu yolu açılmış oldu. "Geçici Bakanlar Kuruluna, (...) siyasi parti gruplarından, oranlarına göre üye alınır."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Geçici Bakanlar Kurulu'nu oluşturma görevini de A. Davutoğlu'na tevdi etti.

CHP ve MHP, Geçici Bakanlar Kurulu'na üye vermeyeceklerini açıkladı ve bu iki partinin milletvekilleri, -bir MHP'li hariç- Bakanlık tekliflerini kabul etmedi. HDP'den seçilen iki üye, ilerleyen haftalarda Bakanlar Kurulu'ndan istifa etti. MHP'den atanan ve Bakanlığı kabul eden tek üye ise, partisinden ihraç edildi. Böylece, Geçici Bakanlar Kurulu, "AK Parti kabinesi"ne dönüşmüş oldu.

2- Şiddet ve terörizmin yaygınlaşması

20 Temmuz günü Suruç'ta, Mezopotamya Kültürevi'ne IŞİD teröristlerince yapılan canlı bomba saldırısı sonucu 33 genç katledildi. Bunun ardından başlayan güvenlik güçlerine yönelik PKK saldırı ve katliamlarına karşı Türk Silahlı Kuvvetleri operasyonlar gerçekleştirdi. Böylece, Türkiye yeniden "şiddet ortamı"na sürüklendi. PKK'nın Güneydoğu'yu adeta bir cephaneliğe dönüştürdüğü ortaya çıktı.

10 Ekim günü, "Emek, Barış ve Demokrasi" konulu gösteri ve yürüyüş öncesi, Ankara Garı önündeki IŞİD canlı bombaları bu kez 103 kişinin ölümüne neden oldu.

3- 1 Kasım 2015 seçimleri

Cumhurbaşkanı, Başbakan ve AK Parti kurmayları, koalisyonun kaos ile eşanlama geldiği ve istikrar için tek parti çoğunluğuna ihtiyaç duyulduğu yönündeki söylem ve propagandalarına ivme kazandırdı.

Türkiye, 1 Kasım seçimlerini yoğun güvenlik tartışmaları ortamında yaptı. Seçimler, bu kez AK Parti'nin zaferiyle sonuçlandı. Öyle ki, hemen bütün anket şirketleri yanıldığı gibi çoğunluğu elde eden Parti kurmayları da bu denli yüksek bir oy yüzdesi beklemediklerini itiraf etti. Buna göre; AK Parti %49, 50 (317 mv.), CHP %25,32 (134 mv.), HDP %10,76 (59 mv.), MHP %11, 90 (40 mv.).

Sonuç olarak; AK Parti, siyasal partileri koalisyon hükümeti kurmaya zorlayan Anayasa madde 116'yi, tam tersi amacıyla kullanarak, 1 Kasım seçimlerini, 7 Haziran seçimlerinin 2. turuna dönüştürmeyi "başardı". Böylece, "olması gerekeni" gösteren Anayasa yoluyla, "olan"ı ortaya koyan siyaset bilimi verileri değiştirilmiş oldu.

II- PROFESÖR YILMAZ ALİEFENDİOĞLU İÇİN

4 Eylül 2015 günü aramızdan ayrılan Aliefendioğlu, asker kökenli bir hukukçu ve aydın; ama bundan da öte, “insancıl olma”nın bütün özelliklerini taşıyan bir kişi, örnek insandı. Hukuk pratisyeni ve teorisyeni olması, Anayasa Hukuku ile sınırlı değildi; İdare ve vergi hukukuna uzanan geniş bir kamu hukuku yelpazesine yayılmakta idi.

Nasıl bir hukuk uygulayıcısı idi? Bir örnek: 20 yıl önce, Anayasa Mahkemesi Üyeliğinden emekli olunca, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde Anayasa Hukuku dersi vermesi için davet etmiştik. Bir kokteyl vesilesiyle Bülent Tanör ile karşılaşınca, henüz emekliye ayrıldığını öğrenen Tanör, kendisine, “Yılmaz Bey, bundan böyle Anayasa Mahkemesi’nde karşı oyları kim yazacak?” demişti.

Gerçekten, Aliefendioğlu, katılmış olduğu siyasal partilerin kapatılmasına ilişkin bütün kararlarında muhalif oy vermişti (Ayrıntılı bilgi için bkz. Abdullah Sezer, “Prof. Aliefendioğlu’nun Anayasa Mahkemesi İçtihadına Katkısı Üzerine Birkaç Gözlem”, Prof. Dr. Yılmaz Aliefendioğlu’na Armağan, Yetkin y., Ankara 2009, s.82-93).

Yılmaz Aliefendioğlu, “düşünce özgürlüğü ve bağımsızlığı” ekseninde bir aydın ve hukukçu nasıl olunur? Sorusuna kararlı ve açık yanıtlar verdi; bu alanda güçlü bir miras bırakarak aramızdan ayrıldı.

Kamu hukukçuları şimdi bu mirası anlamak ve sahiplenmek görevi ile karşı karşıya...

III- AYHD8

Anayasa Hukuku Dergisi’nin 8. sayısı da zengin bir içerikle okuyucuya ulaşıyor: zaman bakımından konular güncel, mekân bakımından da, her sayıda olduğu gibi Türkiye ile sınırlı kalmayıp, anayasa hukukunun hem ulusal-ötesi hem de uluslararası konularına uzanıyor. Bu çerçevede, 8. sayı, “Türkiye-karşılaştırmalı anayasa hukuku ve insan hakları Avrupa hukuku” olmak üzere üçlü eksene dayanıyor.

Daha zengin içerikli 9. Sayıda görüşmek umuduyla, iyi okumalar.

16 Kasım 2015

İbrahim Ö. Kaboğlu

FOREWORD

I- TWO LEGISLATIVE ELECTIONS: POLITICAL SCIENCES AND CONSTITUTIONAL LAW

1- 1st of June 2015 Election

The 25th parliamentary election held on the 1st of June 2015 was the only election since the 22nd elections on the 2nd of November 2002 where a political party could not get the majority of the votes. In this round AKP got 40,66% (258 MPs), CHP 25,13% (132 MPs), MHP 16,45 (80 MPs), HDP 12,96% (80 MPs) of the votes.

These results demonstrated that there is a need for a coalition government. In other words, after the election Turkey faced a ‘coalition test’.

The clause in the Constitution of 1982 that says an election can be repeated should a government cannot be established within 45 days is about ensuring political stability:

‘If in the newly elected the Grand National Assembly of Turkey a Council of Ministers cannot be established within forty-five days the Head of the Republic in consultation with the Head of the Parliament can decide to renew elections (116/2)’.

This constitutional provision pushes the political parties that are represented in the National Assembly to establish a government.

The leader of AK Party, Ahmet Davutoglu, who was tasked to establish the 63rd government on the 9th of June, had long discussions with the leader of CHP Kilicdaroglu. The AK Party stated that the discussions that took over a month and more than 40 hours were consultative. On the other hand, CHP stated that AKP did not make any offer in terms of a coalition government and that discussions were limited to two parties getting know each other. Davutoglu returned the task of establishing a government back to the President of the Republic on the 18th of August. The President of the Republic announced that he would not assign the leader of CHP with this task and, on the 24th of August, decided to renew the elections based on the clause 116 of the Constitution.

The High Commission for Elections (YSK) set the 1st of November 2015 as the new election day. With this, the way for the Temporary Council of Ministers based on the Constitution clause 114 opened: “In the event of a decision to hold new elections under Article 116, the Council of Ministers shall resign and the President of the Republic shall appoint a Prime Minister to form a Provisional Council of Minister.

“The Provisional Council of Ministers shall be composed of members of the political party groups in proportion to their parliamentary membership...” The President of the Republic, Erdogan, assigned the task of establishing a temporary ministerial council again to Ahmet Davutoglu.

CHP and MHP stated that they would not send anyone to the Temporary Council and, except for one member from MHP, none of the aforementioned party members accepted offers to be a minister. Two members from HDP resigned from their roles as the members for the temporary Council of Ministers. The MHP member who accepted the role was expelled from his party. With this, the temporary Council of Ministers turned into AK Party cabinet.

2- Increase in violence and terrorism

On the 20th of July, in Suruc, at Mezopotamya Culture House, 33 young people were killed by ISIS suicide bombers. Following this, the Turkish army started operations against PKK attacks. As a result Turkey again moved into a ‘violent environment’. It became apparent that PKK had turned Southeast Turkey into an ammunition dump.

On the 10th of October, during the ‘Labor, Peace and Democracy’ themed walk, in front of the Ankara station, 103 people were killed by ISIS suicide bombers.

3- 1 November 2015 Elections

The President of the Republic and AK Party members have been saying that coalition equals chaos and for stability there is a need for one ruling party.

Turkey held its 1st of November elections under intensive security debates. The AK Party came out of those elections as the winning party. Like most public survey companies, AK Party members were not expecting these results. According to the elections, AK Party got 49,50 % (317 MPs), CHP 25,32 % (134 MPs), HDP 10,76% (59 MPs) and MHP 11,90% (40 MPs) of the votes.

In a nutshell the AK Party used the constitutional provision that forces political parties to agree on a coalition completely contrary to what it was intended for and used the 1st of November elections as the 2nd round of the 7th of June elections. As a result, the constitutional law that shows ‘what should happen’ and the political sciences that shows ‘what is’ have changed positions.

II- FOR PROFESSOR YILMAZ ALIEFENDIOGLU

Aliefendioglu who passed away on the 4th of September in 2015 was a well-respected and intellectual lawyer with a background in the military. But, in addition to those qualities, he was a prime example of a ‘humanist’. His practice and academic work was not limited to constitutional law, but included also administrative and tax law.

How was he as a practitioner? One example: 20 years ago, when he retired from his role as a member of the Constitutional Court, we offered him a position as a lecturer with Marmara University. During a social event he met with Bülent Tanör and when Professor Tanör learnt that he had retired he said ‘Mr. Yilmaz who will write dissenting decisions in the Constitutional Court now?’

Indeed, Aliefendioglu always opposed the dissolution of political parties (see Abdullah Sezer, ‘The contribution Aliefendioglu made to constitutional law’, for Professor Dr Yilmaz Aliefendioglu, Yetkin, Ankara, 2009, pp.82-93).

Yilmaz Aliefendioglu left an important legacy to us in the area of freedom of expression and as an intellectual, forward-thinking lawyer.

Practitioners and academics in public law are now left to understand this legacy and take over this important role.

III- FOR ISSUE-8

The *Journal of Constitutional Law*’s 8th edition is providing its reader with a rich content again. The topics are current, not limited to the Turkish context and covering to both national and international issues. The 8th edition sits on three pillars ‘Turkey and comparative constitutional law, Human Rights and European law’.

Until we meet again with more rich content in the 9th edition. Happy reading.

16 November 2015.

İbrahim Ö. Kaboğlu